

Kérdések és a valóságnak megfelelő válaszok a szakképzésben dolgozók jogállásával és bérezésével kapcsolatban

Pontosan kik kerülnek jövőre a munka törvénykönyve hatálya alá?

“A szakképző intézményben közismereti oktatási feladatokat, az ágazati alapoktatási és a szakirányú oktatási feladatokat ellátó valamennyi oktató, valamint minden más dolgozó.”

A jövőben is lesz lehetőség óraadóként megbízási szerződéssel részt venni az oktatásban?

“Igen. Sőt, nagy szükség van a vállalati szakemberek oktatásba való bevonására. Éppen ezért az óraadók óradíjának jelentős mértékű emelésére is sor kerül.”

Erre azonban semmilyen garancia nincs, az óraadói megbízási szerződés megkötése a felek egyezségén alapul. Azt is meg kell említeni, hogy az óraadói megbízási szerződés keretében történő foglalkoztatás még a munkaviszony keretében történő alkalmazáshoz képest is hátrányosabb. Nem tudni, mi a helyzet a jelenleg centrumok alkalmazásában lévő szakmai tantárgyakat tanító pedagógusok és szakoktatók óradíjával, akik pl. esti felnőttoktatásban vállalnak megbízásokat. A vállalati szakemberek oktatni fognak, de mi a helyzet azokkal a kollégákkal (alkalmazottakkal), akik a felnőttoktatásban jellemző lemorzsolódás csökkentésében vállalnak szerepet? Nem ismert az sem, hogy az osztályfőnöki teendőkért, a mentorálásért mi a járandóság.

Igaz-e, hogy a munka törvénykönyve hatálya alatt kevésbé lesznek védettek a szakképzésben oktatók, mint a közalkalmazotti törvény hatálya alá tartozó kollégáik?

“A közalkalmazotti törvény első látásra valóban nagyobb védelmet biztosít a pedagógusoknak, azonban alapos vizsgálatot követően kitűnik, hogy inkább rugalmatlanságot jelent. A munka törvénykönyve és az új szakképzési törvény az oktatók számára kedvezőbb feltételek megteremtését teszi lehetővé, elsősorban a bérezést illetően. Emellett a munkáltatók a kollektív szerződés keretein belül továbbra is tudják biztosítani azokat a feltételeket, amik ma is megilletik a pedagógusokat.”

Alapos vizsgálatot követően is egyértelműen hátrányosabb helyzetbe kerülnek a szakképzésben foglalkoztatottak. A Kjt. rugalmatlansága valójában a munkáltatók érdekeivel volt ellentétes, mivel a közalkalmazottak jogviszonyát felmentéssel csak a törvényben meghatározott okok bekövetkezése esetén és az ún. állásfelajánlási eljárás lefolytatását követően lehetett megszüntetni. Az Mt. hatálya alatt ezzel nem kell bajlódniuk, bármelyik szakképző intézmény vezetője egyedül meglehetősen szabadon dönthet majd a munkavállalók munkaviszonya felmondással történő megszüntetéséről. Az Mt. hatálya alatti felmondás a szakképzésbe majd újonnan belépőket vagy a szakképzésen belül foglalkoztatottakat munkáltatóváltás esetén anyagilag is hátrányosan fogja érinteni, hiszen rövidebb felmondási időre és kevesebb végkielégítésre lesznek jogosultak. **Valamint elveszítik a nyugdíj előtt álló kollégák azt a közalkalmazotti kiváltságot, hogy a negyvenéves jutalomra már 35 év közalkalmazotti jogviszony elérésekor jogosultak.**

A bérezést illetően sem kedvezőbb helyzet az Mt. hatálya alatt. Megszűnik a bértábla, a három évenkénti soros előrelépés lehetősége. A béremelés a munkáltató döntésén múlik, melyet legfeljebb az egyéni vagy csoportos (szakszervezeti) érdekvédelem, béralku befolyásolhat. Nem igaz, hogy a béreket a Kjt. hatálya alatt nem lehetséges rendezni. A közalkalmazottak esetében is lehetőség a munkáltatói döntésen alapuló (határozott vagy határozatlan idejű) illetménykiegészítés, jutalom (eseti juttatás), cafeteria a minőségi munkavégzés, a többlet teljesítmény elismeréséül. A közalkalmazotti szférában több esetet tudunk felsorolni, ahol a közalkalmazotti bértáblától különösebb nehézség nélkül rendeleti úton térítették el a béreket. Pl. az egészségügyben előbb a rezidensek, majd az orvosok, ápolók bérrendezése, illetve maga a pedagógus-életpályamodell illetményrendszerének bevezetése is ilyen volt. Itt fontos kiemelni, hogy a nem pedagógus dolgozók döntő többsége kimaradt a béremelésekből 2008 óta. A

közalkalmazotti bértábla hatálya alatt (végzettségtől, munkatapasztalattól függetlenül) minimálbérrel vagy garantált bérminimummal foglalkoztatják őket.

Elveszítik-e a szakképző intézményekben oktatók a közalkalmazotti törvény és a köznevelési törvény által biztosított kedvezményeket az új szabályozás hatályba lépésével?

Elesik a szakképző intézményben oktató az Nkt.-ban foglalt jogról, hogy öregségi nyugdíjkorhatárt öt éven belül elérő pedagógus kérelmére és döntésének megfelelően csökkent munkaidőben dolgozzon amellet, hogy munkabére a munkaidő-csökkentés mértékének ötven százalékával csökken.

A Kjt. szerint a végkielégítés mértéke négyhavi távolléti díj összegével emelkedik, ha a közalkalmazott közalkalmazotti jogviszonya az öregségi nyugdíjra való jogosultság megszerzését megelőző öt éven belül szűnik meg. Az Mt.-ben ugyanezért kevesebb, – a munkaviszony hosszától függően – 1-3 havi távolléti díjnak megfelelő összeg jár.

“Pedagógus igazolványra továbbra is jogosultak lesznek a szakképzésben oktatók is.”
Az 50%-os utazási kedvezmény viszont már nem fog járni.

„A 2020-tól a munka törvénykönyve hatálya alá kerülő oktatók tekintetében megmarad a jogosultság a jubileumi jutalomra az eddigi közalkalmazotti jogviszonyával való egybeszámítás mellett. Mivel a jubileumi jutalom alapja esetükben az emelt bérük lesz, még magasabb összegben is lesznek arra jogosultak.”

Semmilyen garancia nem szerepel az elfogadott jogszabályban a béremelésre. Egyedül a kommunikált többletforrás az, ami egy esetleges béremelést valószínűsít(het).

“Míg az illetményen felül adható egyéb juttatások mértékét a közalkalmazotti törvény kötött rendszerben, meghatározott mértékig teszi csak lehetővé, a munka törvénykönyve a munkáltatónak nagyobb mozgásteret ad.

Ezt azzal ki kell egészíteni, hogy a Kjt.-ben nem szabályozott juttatást eddig is biztosíthatott volna bármelyik szakképző intézmény, illetve akár a Kjt. illetménypótlékokra vonatkozó szabályozásának, vagy akár a végrehajtási rendelet módosításával többletjuttatások a korábbi – jelenlegi – struktúrában is biztosíthatóak lettek volna.

Változik-e az oktatókat megillető szabadság mértéke?

„A szakképzés sajátosságaira tekintettel az oktatókat megillető pótszabadság mértéke 20 nap lesz, vagyis továbbra is megmarad a hosszabb időtartamú nyári szabadság lehetősége.”

Ez lefordítva annyit tesz, hogy az oktatói pótszabadság 5 nappal csökken. Évi egy munkanappal csökken az alapszabadság is. **Valamint a pótszabadság terhére 15 nap munka rendelhető el.**

“Ezen túlmenően a szakképzési törvény nem zárja ki az Mt. szerinti, életkor alapján járó pótszabadságra vonatkozó rendelkezés alkalmazását, így pl. egy 45 éves oktatónak 20 nap alapszabadság és 20+10 nap pótszabadság, azaz összesen 50 nap szabadság jár.”

Az elfogadott szabályozás ellentmondásos, nem egyértelmű, hogy jár-e egymás mellett az oktatói pótszabadság és az életkori pótszabadság. A köznevelési ágazatban az életkori pótszabadság nem jár az oktatói pótszabadság mellett.

Beszámít-e a végkielégítés tekintetében az eddigi, közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött idő?

“Igen, az oktató munkaviszonya időtartamába a végkielégítés tekintetében be kell számítani a szakképző intézmény jogelődjében közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött időt is.”

Érdemes elolvasni az új szakképzési törvény ide vonatkozó 127. §- át. Van benne utalás a munkabérrre vonatkozóan is.

“...(5) Az Nkt. e törvény hatálybalépését megelőző napon hatályos rendelkezései szerinti szakgimnázium, illetve szakközépiskola alkalmazottja 2020. június 30-áig az e törvény hatálybalépését megelőző napon fennálló jogviszonyában végez feladatot. **Az alkalmazott e törvénynek megfelelő jogállásváltását, munkabérének e törvény szerinti megállapítását 2020. június 30-áig 2020. július 1-jei határnappal kell végrehajtani úgy, hogy a munkabért nem lehet alacsonyabban megállapítani az alkalmazott 2019. március 1. és 2020. május 31. közötti időtartamra járó illetményének számtani közepénél.** A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény hatálya alá tartozó közalkalmazott jogállásváltására a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 25/A–25/C. §-t kell alkalmazni. Nem jogosult végkielégítésre a jogállásváltásra tekintettel az, akinek közalkalmazotti jogviszonya munkaviszonnyá alakul át, továbbá az, aki további foglalkoztatásához nem járul hozzá és a közalkalmazotti jogviszony megszűnését követő hatvan napon belül nevelési-oktatási intézménnyel vagy szakképző intézménnyel foglalkoztatásra irányuló jogviszonyt létesít. **Az Nkt. e törvény hatálybalépését megelőző napon hatályos rendelkezései szerinti szakgimnázium, illetve szakközépiskola e törvény hatálybalépésekor foglalkoztatott alkalmazottjának jogállásváltása az e törvény szerinti alkalmazási feltételekre tekintettel létrejön azzal, hogy az ilyen alkalmazottnak legfeljebb 2022. augusztus 31-éig meg kell felelnie az e törvény szerinti alkalmazási feltételeknek, ennek hiányában a szakképző intézménnyel fennálló jogviszonya e törvény erejénél fogva 2022. augusztus 31-én megszűnik. Az alkalmazott munkaviszonya időtartamába a végkielégítés tekintetében be kell számítani a szakképző intézmény jogelődjében közalkalmazotti jogviszonyban eltöltött időt is.** Az alkalmazott továbbképzését az utolsó továbbképzésben való részvételétől kell számítani, ha ez az idő az e törvény hatálybalépésekor már eltelt, az alkalmazott 2021. december 31-éig köteles a továbbképzési kötelezettségét az e törvény szerint teljesíteni. A pedagógus-szakképzettséggel rendelkező oktató e törvény szerinti jogállásváltása nem akadályozza annak, hogy önkéntes elhatározásból a pedagógus előmeneteli rendszerben részt vegyen. Ez esetben a pedagógus alatt az e törvény alapján a szakképző intézmény munkaviszonyban foglalkoztatott oktatóját is érteni kell.”

Elveszíti-e korábban megszerzett minősítését az a pedagógus, aki a szakképzési törvény hatálya alá kerül?

“Nem veszítik el. A pedagógus minősítési rendszerben megszerzett fokozat azonban a szakképző intézményben a jövőben nem kerül automatikusan figyelembevételre a bérezés szempontjából, ugyanakkor az oktató megállapított új bére nem lehet kevesebb az átállást megelőzően kapott átlagbérénel.

Ha egy pedagógus a későbbiekben a köznevelési törvény hatálya alá tartozó köznevelési intézményben vállal munkát pedagógus munkakörben, a megszerzett fokozata szerint kerül besorolásra.”

Itt is az a fontos, hogy az eddigi pedagógus-illetményrendszer hatálya alól a szakképzésben foglalkoztatottak kiesnek. Hogy bérezés szempontjából jobban járnak-e, arra egyelőre semmilyen garancia nincs, **azt viszont már kinyilatkoztatták, hogy az órakedvezmények elvesznek.**

Beszámítanak-e a jövőben a szakképzésben töltött évek a pedagógus életpályába?

“Igen, a pedagógus előmeneteli rendszer szerinti minősítéshez figyelembe veendő szolgálati időbe a szakképző intézményben eltöltött idő is beszámít.”

Részt vehet-e a pedagógus életpálya szerinti minősítésben a szakképzésben oktató pedagógus?

“Igen, a pedagógus munkakör betöltésére jogosító végzettséggel rendelkező oktátónak, ha úgy dönt, esz arra lehetősége, hogy szabadideje terhére részt vegyen a pedagógus minősítési eljárásban (és így amennyiben később köznevelési intézményben helyezkedik el, ott a megszerzett fokozat szerint kerüljön besorolásra). Többcélú szakképző intézményben lesz arra mód, hogy a köznevelési feladatra pedagógus-munkakört hozzanak létre, ebben az esetben az

ilyen munkakörben dolgozó kolléga a pedagógus-életpálya minősítési és bérezési rendszere szerint látja el feladatát.”

Szintén nem látszik még, hogy ez a gyakorlatban miként lesz kivitelezhető, illetve a nem többcélú szakképző intézményekben lesz-e elegendő szabadideje a munkavállalóknak ehhez.

Kire vonatkozik pontosan a béremelés?

“Az emelés mindenkire vonatkozik, aki a szakképzésben tanít (azaz közismereti tanárookra és az óraadókra is).”

Nem tudjuk még, hogy a nem létező szabályozás kinek és milyen mértékű emelést biztosít. Különös tekintettel arra, hogy a törvény indokolása szerint a jogalkotó a béralku lehetőségét szeretné biztosítani a szakképzésben.

Ezért érdekes az a tény, hogy a szakképzési törvény október végi parlamentbe történő beterjesztésével párhuzamosan a minisztérium sajtóközleményt adott ki a szakképzésben foglalkoztatott pedagógusok béremeléséről. **Míg a beterjesztett törvényben a közleményben szereplő béremelésnek (pl. átlag 30%, kb. 100 ezer Ft) semmi nyoma**, addig a médiában november elejétől született szakképzéssel foglalkozó sajtótermékek a jogszabály tervezetében szereplő változások helyett a “pedagógus béremelést” emelték ki címként és vezető témaként. A szakképzésben nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottokról senki nem nyilatkozott, a médiában sorsuk egyetlen hír sem jelent meg.

http://os.mti.hu/hirek/148597/az_innovacios_es_tehnologiai_miniszterium_kozlemenye-1_resz

http://os.mti.hu/hirek/148598/az_innovacios_es_tehnologiai_miniszterium_kozlemenye-2_resz

Milyen mértékű béremelésre számíthatnak az oktatók?

“A béremelés nem egységes mértékű lesz, hiszen célunk a béreknek az intézményi és egyéni teljesítményekhez, a vállalati tapasztalatokhoz, illetve a gazdaság piaci béreihez igazítása, közelítése. A költségvetésből a béremelésre szánt 35 mrd forint többletforrás a jelenlegi bérkeret közel 30%-os emelését jelenti. Egyénenként ugyanakkor jelentősen eltérhet a növekedés mértéke.

Az illetékes minisztérium a szakszervezet számára a novemberi elejei egyeztetés alkalmával azt az információt adta, hogy a szakképző intézmények számára az állami költségvetés külön tételként nem tartalmazza a 35 milliárd Ft-ot.

Az óraadó szaktanárok díjazása jelenleg nagyságrendekkel elmarad a piaci bérektől. Az óradíjak esetében első ütemben átlagosan 50%-kal fognak emelkedni, majd két-három év alatt, a szakképzési minősítési rendszer bevezetésével párhuzamosan – elérhetik a piaci bérszínvonalat.”

Az óraadó pedagógusok eddig is megbízási szerződéssel látták el a feladataikat, óradíjuk megállapítása tehát elvileg eddig is “alkuképes” volt. Ehhez képest rögzített óradíjat kaptak, amit vagy elfogadtak vagy nem, ha nem, akkor nem kaptak megbízást. Ez miért változna meg?

Járhat-e valaki rosszabbul, mint most?

“Az elfogadott törvény rögzíti annak jogszabályi garanciáját, hogy az új keretek között egyetlen szakképzésben dolgozó sem járhat rosszabbul, nem kereshet kevesebbet korábbi bérénel.”

A fent idézett Sztv. 127. §. alapján a 2020. július 1-től a munkabér nem a 2020. június 30-i munkabérnél nem lehet alacsonyabb, hanem az alkalmazott 2019. március 1. és 2020. május 31. közötti időtartamra járó illetményének számtani közepénél. Vagyis azok, akik 2020. január 1-étől kapják a kategóriálépből vagy pedagógus-előmeneteli rendszerben történő fokozat-emelkedésből adódó béremelést, az illetményemelésnek csupán 1/3-át kell kötelezően megkapniuk. Továbbá ez a bér egy alaphár, ami az eddigi pótlékokkal emelt illetményének adott

időpont közötti átlaga, azaz aki pl. 2019-20-ban osztályfőnök, de előtte nem volt, annak magasabbról indul a béralkuja, mint annak, aki a fordított években volt of., de mindkettő kevesebbet kap, mint aki mindkét évben az volt. Az alapbéren felüli egyéb juttatások – pótlékok, stb. – tekintetében semmilyen jogszabályi garancia nem ismert.

Nem fog-e bérfezülséget okozni a béralku lehetősége? Milyen szempontok alapján kerül megállapításra az egyes oktatókat megillető bér?

“Az oktatói munkabér összegét úgy kell megállapítani, hogy az igazodjon a hasonló munkakört betöltők által elérhető havi jövedelemhez és az alkalmazottnak a szakképző intézménnyel fennálló jogviszonya időtartamához, és figyelemmel legyen az oktató által végzett munka minőségére. Egy, a szakképzés sajátosságaira épülő minősítési rendszer bevezetésén alapuló, teljesítményalapú, motiváló bérezési rendszer kerül tehát kialakításra, amelyben a bérek az oktatóval történő megállapodás alapján, de előre meghatározott szempontokat figyelembe véve kerülnek megállapításra.”

Erről a rendszerről hivatalosan még semmit se lehet tudni. Ez azt is jelentheti, hogy a közismereti tárgyakat tanítók fizetése nem nő, mivel a hasonló munkakörben pl. gimnáziumban dolgozó pedagógusoké sem.

Biztosított lesz-e a béremelés fedezete az intézmények költségvetésében?

“Az intézmény az ellátott szakképzési feladat nagyságából (tanulólétszám, óraszám) kiinduló, de jogszabályban rögzített minősítési kritériumokkal súlyozottan megállapított bérkeretet kap finanszírozásként.”

Az érdekképviseltek feladata, hogy a jövő év elejétől a centrumok 2020-as költségvetését figyelemmel kísérjék. (egyelőre csak tagintézményi KT-n keresztül kaptunk arról információt, hogy a 2020-as költségvetést csak az első félévre tervezik a tagintézmények, ha ez így van, összefügg a fenti kérdéssel).

A Nemzeti Pedagógus Kar tagjai lesznek-e a szakképzésben oktatók is?

“Igen.

Ezt pozitívumnak kell tekinteni?

Mikor várható az új minősítési rendszer bevezetése a szakképző intézményekben?

“Az új minősítési rendszer első elemei már 2020 első félévében láthatóak lesznek, ezek szolgálnak majd alapul, segítségül az új bérek első megállapításához. A minőségirányítás rendszerének részletes, teljeskörű kialakítása – a jogszabály és a miniszter által meghatározott fő szempontok mentén – az intézmények feladata lesz.”

A szakképzési törvény szerinti minősítési rendszerben lesz egy ún. külső értékelés, amelynek részletei még nem ismertek.

A minőségirányítás kialakítása és fenntartása vajon finanszírozott többletfeladat lesz az intézmények számára?

Hogyan változik a szakképzésben oktatók továbbképzési kötelezettsége?

“Annak érdekében, hogy a szakképzésben a legfelkészültebb oktatók a legújabb ismereteket oktassák, számukra négyévenként legalább egy alkalommal kötelező a továbbképzésben való részvétel. A szakmai oktató továbbképzését elsősorban vállalati környezetben vagy képzőközpontban kell teljesíteni. A továbbképzési kötelezettség nemteljesítése az oktató foglalkoztatásra irányuló jogviszonyának megszüntetését eredményezheti.”

A jelenlegi hétvévenkénti továbbképzési kötelezettség alól az 55. életévüket betöltött pedagógusok mentességet élveznek.

Kérdés, hogy a szakképzésben például mentesülnek-e meghatározott csoportok a kötelezettség alól. A szakképzési törvény erről nem rendelkezik. Az sem ismert, hogy ki finanszírozza az oktatók továbbképzéseit.